

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اخلاقی اسلام

فهرست

- فهرست
- مرور مختصر به در گذشته
- نتایج متوقع از درس
- عوامل انحراف اخلاقی
- طرق علاج رذایل اخلاقی
- نفس و مراتب آن
 - نفس اماره
 - نفس لوامه
 - نفس مطمئنه
- عوامل انحراف از اخلاقیات اسلامی
- منابع مضمون

مرور مختصر به درس گذشته

- اهداف نظام اخلاقی اسلام
- منابع نظام اخلاقی اسلام
- انواع اخلاق
- احکام شریعت و ارتباط آن با اخلاق

نتایج متوقع از درس

فهمیدن عناوین ذیل نتایج متوقع این درس میباشد:

عوامل انحراف اخلاقی، اقسام نفس (نفس اماره، لوامه و مطمئنه).

یوهنډون کارډان
KARDAN UNIVERSITY

عوامل انحرافات اخلاقی

1. تهاجم فرهنگی
2. عدم آگاهی از احکام دین
3. تقلید کورکورانه
4. تزلزل پایه های خانواده
5. عوامل اقتصادی (فقر)
6. بی کاری
7. انتخاب دوست های زشت و بدکردار

طرق علاج رذایل اخلاقی

1. آموختن علم
2. تفکر در آخرت / پرورش ایمان
3. تأمین صحیح نیازها (نیازهایی همانند کار، ورزش، ازدواج، معیشت)
4. ترک کردن مناطق لهو / ایجاد محیط تربیتی مناسب (زمینه‌سازی رشد و کمال، الگوسازی، سالم‌سازی محیط)
5. انتخاب جلیس و دوست نیکو
6. اندیشیدن در عاقبت رذیله
7. مبارزه با رذیله
8. طلب فضیلت

نفس و مراتب آن

نفس (به معنای اعم) که یکی از تعابیر بُعد غیر مادی آدمی است، از نظر فیلسوفان امری بسیط است که در عین بساطت و وحدتی که دارد، مجموعه‌ای از توانایی‌ها را دارد که از آن با عنوان «قوای نفس» نام برده‌اند.

1. نفس اماره

2. نفس لوامه

3. نفس مطمئنه

نفس اماره

- این مرتبه از نفس انسانی مربوط به حالتِ نقص و عدم رشد و تعالی او است؛ و به طور معمول با امور محسوس و مادی انس دارد و لذت می برد.
- برخی از مفسران برآنند که نفس اماره همان نفس حیوانی است که دارای سه قوه شهوت و غضب و واهمه می باشد.
- تنها عاملی که می تواند در برابر سرکش ها و تجاوزهای نفس اماره ایستادگی کرده و آن را مهار نماید قدرت ایمان به خداوند و تقویت اراده و عقل است.
- چنان که از زبان یوسف (علیه السلام) می خوانیم:
«وَمَا أَبْرَأُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ»
یوسف، آیه 53.

نفس لوامه

- "نفس لوامه" مرتبه‌ای از نفس است که پس از تعلیم و تربیت و مجاهدت، انسان به این مرتبه ارتقاء می‌یابد.
- در این مرحله ممکن است بر اثر طغیان غرائز گناه‌گام مرتکب خلاف‌هایی بشود اما فوراً پشیمان می‌گردد و به ملامت و سرزنش خویش می‌پردازد و تصمیم بر جبران گناه می‌گیرد، و دل و جان را با آب توبه می‌شوید.
- در آیات نخست سوره مبارکه قیامت خداوند متعال می‌فرماید:
«لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللّوَّامَةِ» قیامه، آیات 1 و 2.
«نه! سوگند به وجدان سرزنشگر!».

نفس مطمئنه

• یکی دیگر از مراتب نفس، نفس مطمئنه است. قرآن می فرماید:

«أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ»

آگاه باشید که با یاد خدا دلها آرام می گیرد.

در این مرتبه از نفس، روح تکامل یافته انسان، به مرحله ای رسیده است که نفس سرکش خود را رام کرده و به مقام تقوای کامل و احساس مسؤلیت رسیده و دیگر به آسانی نمی لغزد. چنین نفسی هنگامی که از دنیا می رود به او خطاب می شود که ای نفس مطمئنه به سوی پروردگار خویش باز گرد، در حالی که تو از خدا راضی هستی و هم خداوند از تو راضی و خشنود است.

عوامل انحراف از اخلاقیات اسلامی

عوامل گوناگون در این مورد وجود دارند که بعضی از آنها قرار ذیل اند:

- بی خبری از فرمودات شریعت اسلامی؛
- غفلت از سوی مسلمانان؛
- تشریح نادرست نصوص دینی؛
- احتیاج مسلمانان به دیگران در تمام عرصه های زندگی ایشان.

منابع مضمون

1. إحياء علوم الدين للإمام الغزالي
2. أخلاق المسلم للشيخ وهبة الزحيلي
3. د اسلامي حاڪمانو اخلاق او صفات للشيخ عبدالباقي حقانى
4. تربية الاولاد للشيخ عبدالله ناصح علوان
5. تحفة الدعاة لإصلاح الرعية والرعاة، دعوت و ارشاد جلب جذب كمپسون
6. خلق المسلم للشيخ محمد الغزالي

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر